

VITAAL CHRISTENDOM

een tijdschrift voor geloofsopbouw

maart 2020 . jaargang 71

**COLUMN
HELDENDOM**

**BIJBELSTUDIE
PASEN EN MYSTIEK**

**ARTIKEL
EEN BLIK IN DE TOEKOMST**

**20
01**

VOORAF

Hoe verschillend kan er gedacht worden over heldendom. Hoe gemakkelijk kan er een verkeerd beeld ontstaan over mensen waar échte inspiratie vanuit gaat. Denk daarbij bijvoorbeeld eens aan de vele vrijwilligers in de samenleving. Gewone mensen die ongewoon betrokken zijn bij anderen. Gelukkig zijn er nog aardig wat van dat soort 'helden'.

Pasen en mystiek, een artikel boordevol hemel, maar hoe krijg ik de ogen om dat te kunnen zien? Het moet over een andere boeg gegooid worden om geschenken te kunnen ontvangen. Het gaat eigenlijk allemaal over een ontwaken, zuivering en vereniging. Met de kerkvader Augustinus wil ik het meezeggen: "Pas laat ben ik van u gaan houden, schoonheid oud en toch zo nieuw!" De vraag drong zich bij mij op: Houd ik van God of van mijn eigen voordeel?

We horen tegenwoordig met regelmaat de uitspraak: "**God is dood**." Vandaag denken we hierover na, niet als een soort 'statement', maar meer als een terechte 'diagnose'. We moeten vaststellen, dat het in deze moderne tijd ten diepste niet alleen gaat over geloof, maar over de vraag: "Wat betekent eigenlijk religie?" Religie wil ons zeggen: "Het gaat uiteindelijk niet om jou." Religie is meer dan dat.

In het artikel '**Hier ben ik**' gaat het over een vriendelijkheid die leegte maskeert. Een gedachte uit het dagboek 'Dag Hammarskjöld', van de voormalige secretaris-generaal van de Verenigde Naties. Voor mij ontstond tijdens het lezen weer genoeg stof tot nadenken. Waarmee is mijn leven eigenlijk gevuld? Het Hebreeuwse woord 'hineni' leert deze vraag te beantwoorden. Ben ik werkelijk zo aanwezig, dat anderen er ook meer kunnen zijn?

Een blik in de toekomst, wat kunnen we nog beter wensen dan dat, nu we ons nog redelijk aan het begin van het jaar 2020 bevinden. Met het blad 'Vitaal Christendom' hopen we onder andere duidelijk te maken, dat we niet vertrouwen kunnen op voorspellingen van wetenschappers. De geschiedenis heeft ons anders geleerd. Hoe rustgevend is het voor vitale christenen om te vertrouwen op het levende en eeuwig blijvende Woord van God (1 Petr.1:23b). Het zegt ons dat God alle dingen draagt door Zijn krachtig Woord (Hebr.1:3).

De ontvanger staat in enge verbinding met de gever, zo blijkt uit deze anekdote. Vandaar dat Paulus wellicht schrijft: "God heeft de blijmoedige gever lief." (2 Kor.9:7b)

J.A. Hage

COLUMN - Marianne Vonkeman

Heldendom

Ik stond bij de kassa van de supermarkt op mijn beurt te wachten. Voor mij stond een man met een stapel dvd's onder zijn arm. Ik zag titels als: 'HERO', 'SUPERMAN', 'GLADIATOR'. Een tiener met grootse dromen, dacht ik vertederd, totdat hij zich omdraaide. Het was een man van een jaar of veertig, een rasechte schlemiel, met gebogen schouders, zachte verlegen ogen, zo iemand die op zijn werk voortdurend door zijn baas wordt uitgescholden, nog altijd bij zijn moeder woont en elke vrijdag precies twee biertjes drinkt in het cafeetje op de hoek.

Dromen van heldendom terwijl je eigen leven zo heel gewoontjes en misschien wel heel minnetjes is. Soaps volgen, krasloten kopen of heldenverhalen bekijken, er zijn veel manieren om even een andere identiteit aan te nemen waarin alles nog mogelijk of opwindend is. Zelf heb ik gelijk 'Harry Potter' deel zeven gekocht en verslonden. Niks mis mee, zolang je het echte leven niet teveel uit het oog verliest. Soms is er zo'n contrast tussen je fantasie en het gewone leven dat je het bijna niet aan kunt. De druk om te presteren, om iemand-met-een-hoofdletter te zijn, is groot en daar kun je aan bezwijken - en anders je omgeving wel. Even wegdromen bij een helden-dvd om je eigen onvermogen niet te voelen, dat kan opluchten en relativëren. Maar erin vluchten - dat is niet gezond. Ik weet een betere manier.

'Wie is jouw held?' is een serie artikelen van Trouw. Toen ik daarover nadacht, kwam de naam van iemand in mijn gedachten die ik al vele jaren ken. Hij is beperkt in zijn vermogen tot contact, en werkt al jaren in een beschermde omgeving. Hij zou zo graag een vriendin hebben, maar dat gaat niet, dat kan hij niet. Ik heb hem daarmee zien worstelen, iedere keer weer verliefd worden maar geen aansluiting vinden en uiteindelijk beseffen dat het buiten zijn bereik ligt. Worstelen met de vraag waarom je zo bent, en waar is God in dit alles? En nu, na jaren, is hij tot rust en aanvaarding gekomen. Hij kan leven met zijn beperkingen en genieten van wat nog wel mogelijk is, werkelijk een grootse prestatie. Van mij mag hij de heldenprijs krijgen - zijn uitdagingen zijn vele malen groter dan waar ik mee te doen heb.

Misschien is een held wel iemand die niet meedoet aan het systeem waarin de sterke, de machtige, de rijke, de gezonde, bovenaan staat. Misschien zijn helden wel gewone mensen die ongewoon veel betrokken zijn bij anderen, ook als ze er zelf niets voor terug krijgen. Misschien zijn helden wel zij, die hebben leren leven met alles wat er wél is, in plaats van steeds te blijven hangen in wat er níet is. Daar zal wel geen film over gemaakt worden, of een boek over worden geschreven, maar het zijn wel de mensen waar echte inspiratie van uitgaat. En daar zijn er gelukkig nog aardig wat van. //

INHOUD

03 COLUMN

Heldendom

04 BIJBELSTUDIE

Pasen en mystiek

07 LITERATUUR

De dood van God

10 PRAKTISCH CHRISTENDOM

Hier ben ik

12 ARTIKEL

Een blik in de toekomst

14 ARTIKEL

De ontvanger

Pasen en mystiek

*De aarde zit boordevol hemel
en elke struik, hoe gewoon ook,
staat in lichterlaaie van God.
Maar enkel hij die het ziet
doet zijn schoenen uit.
De rest zit er omheen
en plukt bramen.
(Elisabeth Browning)*

De aarde zit boordevol hemel - maar hoe krijg je de ogen om dat te zien? De wijsheidstraditie van de kerk kan misschien helpen.

“Er waren zeven leerlingen van Jezus bij elkaar. Petrus zei: Ik ga vissen. De anderen zeiden: wij gaan met je mee. Ze vertrokken en gingen de boot in om te vissen. Maar de hele nacht vingen ze niets. Toen het al ochtend was, stond Jezus bij het meer. De leerlingen wisten niet dat hij het was. Jezus riep tegen hen: jongens, hebben jullie misschien wat vis voor me? Ze antwoordden: nee! Toen zei Jezus: gooi het net dan uit aan de rechterkant van de boot, dan zullen jullie wel wat vangen! Dat deden ze. Toen zat het net zo vol met vissen dat ze het niet meer aan boord konden trekken.” (Joh.21:3-6)

Gooi het over een andere boeg, zegt de opgestane Jezus in het evangelie van Johannes. Dat zou je wel een kerngedachte uit de wijsheid van de kerk kunnen noemen. Alles is namelijk heel anders als het over de omgang met God gaat. God ligt niet in het verlengde van wat we kunnen denken of doen. Hij is niet de uitkomst van een lange zoektocht. Er is niets aan God dat we op welke manier dan ook kunnen manipuleren.

Het moet over een andere boeg, als we tenminste zijn geschenken willen ontvangen.

“Maar nu zul je mij vragen: Hoe moet ik over God zelf denken, en over wat Hij is? En dan kan ik je enkel maar antwoorden: Ik weet het niet. Want met deze vraag heb je mij in dezelfde duisternis gebracht, dezelfde wolk van niet-weten, waarin ik jou hebben wil. Want wij kunnen door Gods genade alles weten over alle mogelijke zaken en wij kunnen daarover ook nadenken, zelfs over Gods eigen werken; maar over God zelf kan niemand denken. Daarom schuif ik alles wat ik kan denken terzijde en kies voor mijn liefde datgene uit wat mijn denken te boven gaat. Waarom? Omdat Hij wel bemind kan worden, maar niet bedacht. Door de liefde kan Hij gevangengenomen en vastgehouden worden, nooit door de gedachte.”

Deze woorden uit het invloedrijke boekje: “De Wolk van niet-weten”, vertellen welke antenne je nodig hebt om bewust worden van het contact met God. Niet je gedachten, niet je diepe gevoel, zelfs niet je goede daden. Alleen de liefde maakt het mogelijk om in relatie met God te treden. Want alleen in de liefde draait ons leven niet langer om ons-

zelf, maar om de beminde. Dat is een echte bevrijding. Dan gaat ons een licht op - een licht dat we nog niet kenden.

God zei: *“Laten wij mensen maken die ons evenbeeld zijn, die op ons lijken.”* (Gen.1:26)

In elk mens ligt een afdruk van God zelf, vertelt het Bijbelboek van Genesis. Als een vorm die op invulling wacht. Aan Jezus kun je zien hoe de mens eruit ziet die werkelijk beeld van God is. Dat is onze bestemming: mens te zijn die zo verenigd is met God dat je omgeving gaat zeggen: ‘het lijkt wel of hij licht geeft. Het lijkt wel of zij een venster op de hemel is’. Ons aardse leven is een reis naar die bestemming. Die reis kent etappes, of aspecten die je kunt herkennen onderweg. In mystiek wordt gesproken van: ontwaken, zuivering en vereniging. Wakker worden voor wat wezenlijk is. Je leven ontdoen van bijzaken. De overgave leren waardoor God zelf door jouw leven heen kan schijnen. Zoals bij Jezus.

“Pas laat ben ik van u gaan houden, schoonheid oud en toch zo nieuw! Pas laat ben ik van u gaan houden. Ja, u was binnen in mij en ik buiten en daar zocht ik u.. U was bij mij, maar ik was niet bij u. Geroepen hebt u en geschreeuwd, door mijn doofheid bent u heen gebroken. Gestraald hebt u, geschitterd en mijn blindheid verjaagd. Heerlijk was uw geur, ik heb hem ingeademd en ik snak naar u. Ik heb u geproefd en nu honger en dorst ik naar u. U hebt mij aangeraakt en ik kwam in vuur en vlam te staan voor uw vrede.”

Deze woorden van kerkvader Augustinus vertellen over zijn ‘ontwaken aan God’.

We kunnen in God geloven en Hem dienen op grond van alles wat we van

anderen gehoord en geleerd hebben. En dat moeten we ook doen. Maar bijna altijd komt er een moment dat we uitgenodigd worden om een eigen, persoonlijke weg te gaan waar we niets zeker weten, maar waar elke stap al tastend gezet wordt. Dat moment kan je zomaar overvallen, door iets dat gebeurt, iets dat je meemaakt of hoort, iets dat je in je ziel raakt. Dan gaat het niet meer om een God ergens boven of buiten jezelf, maar om iets of iemand die van binnen roept. Zo’n moment duurt meestal maar kort, maar de uitwerking kan immens zijn.

In het licht van zo’n helder moment wordt pijnlijk duidelijk hoe weinig van ons leven klopt met wat we eventjes geproefd hebben als mogelijkheid. In Bijbeltaal: we worden ons bewust van onze zondigheid. We zien hoe vaak we oneerlijk zijn voor elkaar en voor onszelf, we zien hoe ver we verwijderd zijn van een leven dat één geheel is, vrijgevig, gastvrij. We gaan doorzien hoeveel angst er heerst in ons leven, waardoor we ons aanpassen aan de verwachtingen van anderen en nauwelijks onze unieke zelf ontwikkelen. We zien hoe weinig we lijken op Christus, volledig mens en één met God. Onze oude waardesystemen blijken niet te kloppen, onze oude zekerheden worden afgebroken. Het is een proces waaraan we zelf meewerken, maar wat ook, tegelijk, aan ons gebeurt. Er breekt een nieuw bewustzijn door, iets dat in directe relatie staat met dat wonderlijke geheim van het leven. En tegelijk weten we hoe weinig ons gewone leven lijkt op wat we aanvoelen als waar en écht. Dat besef is als een schroeiend vuur. Hoe moet je verder? Je hebt geen ander kompas dan het licht dat in je binnenste brandt, om

het met Johannes van het Kruis te zeggen, een andere wijsheidsleraar uit de kerk.

Gooi het over een andere boeg, als je de geschenken van God wilt ontvangen, zegt Jezus tegen zijn leerlingen, en tegen ons vandaag. De Nederlandse priester Henri Nouwen schreef eind vorige eeuw:

“De vraag is niet: ‘Hoe moet ik God vinden?’ maar ‘Hoe moet ik mij door Hem laten vinden?’ De vraag is niet: ‘Hoe moet ik God kennen?’ maar ‘Hoe moet ik mij door God laten kennen?’ De vraag is niet: ‘Hoe moet ik God liefhebben?’ maar ‘Hoe moet ik mezelf door God laten liefhebben?’”

Misschien zijn we nog teveel bewust van onszelf en al onze goede daden en bedoelingen. God zelf is aan ons bezig, ons leven lang, om ons meer en meer te laten lijken op wie we ten diepste zijn: beelddragers van God. Als je een mooi portret wilt, moet je een beetje stil zitten voor de beeldhouwer. We kunnen en moeten een hoop zelf doen. Ook Jezus zette zich volledig in met zijn leven. Maar die opstanding, dat nieuwe leven dat van God komt, dat is een geschenk. Daarop vertrouwen: dat is de netten van je geloofsleven over de andere boeg gooien. En dan vang je meer dan je levensbootje kan bevatten.

“Na het eten begon Jezus tegen Simon te spreken. Hij zei: Simon, zoon van Johannes, houd je van mij?” (Joh.20:15)

Hou je van mij?, vraagt Jezus aan Simon Petrus. Want dat is echt wel de vraag. Waar houdt Petrus precies van als hij van Jezus houdt? Waar houden wij van als we van God houden? De Duitse mysticus meester Eckhart

zegt: *“Veel mensen willen God aanschouwen met de blik waarmee ze naar een koe kijken, en willen God liefhebben zoals ze een koe liefhebben. Je houdt van een koe vanwege de melk en de kaas, en in het algemeen van het voordeel dat je van haar hebt. Hetzelfde doen mensen die God willen liefhebben ter wille van uiterlijke rijkdom of innerlijke troost. Zij hebben God niet echt lief, want zij houden niet van God, maar van hun eigen voordeel.”*

Van God - of een mens - houden om je eigen voordeel - dat is geen liefde. Belangeloze liefde, dat is een ander verhaal, een goddelijk verhaal. God houdt van mensen zonder reden, zomaar, omdat God zo is. Alleen dat soort liefde kan in relatie met God treden. Zolang we nog iets zoeken in plaats van God, zolang vinden we niets. God is geen melkkoe, zegt meester Eckhart, maar veel van onze

boodschappenlijstjes-gebeden geven wel die indruk. Pas als we ophouden iets te zoeken als we God zoeken, kunnen we gevonden worden. Dan kan die scherpe pijl van liefde-zonder-dat-je-er-wat-voor-doet ons treffen. Dan kan de liefde die God zelf is, ons bereiken, zonder dat we begrijpen hoe dat in zijn werk gaat. En dan kunnen we God beminnen met zijn eigen soort liefde, zonder enig eigen belang.

Dat is de vraag die de opgestane Jezus aan Petrus stelt. Houd je van me? Houd je van me met de liefde die ik aan je geef? Dan ben je met mij verenigd. Dan ben je nu al met mij opgestaan tot een nieuw soort leven. Dan is het Pasen geworden, niet alleen voor mij, maar ook voor jou.

Die ervaring van Petrus herhaalt zich nog steeds in de levens van mensen. In de 19e eeuw schreef een jong

meisje: *“Uw liefde was mij sinds mijn kindertijd vóór en is met mij meegegroeid; nu is zij een afgrond waarvan ik de diepte niet meer peilen kan. Liefde wekt liefde op en zo gaat de mijne uit naar U, Jezus. Ze zou de afgrond willen vullen waardoor ze aangetrokken wordt. Maar mijn liefde is jammer genoeg slechts een dauwdruppeltje, verloren in de oceaan! Om U lief te hebben zoals U mij liefheeft, zou ik uw eigen liefde moeten lenen; dan alleen zal ik rust vinden.”*

Theresa van Lisieux vond die rust. Ze leerde wat het betekent om God te beminnen met de liefde die ze ontving. Tot op vandaag inspireert zij talloze mensen. Zo kunnen woorden uit de wijsheidstraditie van de kerk ons helpen om oog te krijgen voor braamstruiken in lichterlaaie van God, en een aarde, boordevol hemel.//

De dood van God

ONTGOOCHELING

Het lijkt geen twijfel dat we in een tijdperk leven dat wordt gemarkeerd door de ‘dood van God’. Maar dat is een zegswijze die, denk ik, vaak verkeerd wordt begrepen. Het wordt vaak begrepen als een verklaring van atheïsme: ‘Ik heb besloten dat God niet bestaat’. Maar spreken over de dood van God, krijgt pas betekenis wanneer we zien dat het niet gaat om een verklaring, een ‘statement’.

Veeleer, zo zou ik willen voorstellen, is de dood van God een diagnose. Een diagnose van een verlies, van dat wat ons voorheen de hoogste betekenis gaf. De middeleeuwer, zo stel ik me voor, leefde met God, maar niet omdat hij in Hem ‘geloofde’. God was eenvoudigweg de grond van de werkelijkheid. Neem bijvoorbeeld de Psalmen, of het boek Job, dan zie je mensen die zich tot God verhouden, in die zin, dat ze de ellende die hen overkomt, bejammern en bevragen, zonder dat deze klacht leidt tot een ontkenning van God. In een religieuze tijd is God de werkelijkheid. In de moderniteit

daarentegen is God een object onder andere objecten. Voor de moderne mens is de werkelijkheid gemarkeerd als de dood van God. Dat betekent dat we ons in de moderniteit altijd al in een positie bevinden waarin we moeten kiezen of God wel of niet voor ons van betekenis is. Moderniteit impliceert dus dat de mens in een positie is gekomen waarin hij zelf een positie moet aannemen ten aanzien van God. De vanzelfsprekendheid van het bestaan van God is daarmee verdwenen. Welnu, zichzelf positioneren tegenover God: dat is de dood van God. Op dat moment maakt het weinig meer uit of de moderne

Deze moderne posities - wel of niet in God 'geloven' - vinden we in terug in de samenleving van vandaag.

mens 'verklaart' wel of niet in God te geloven.

Deze moderne posities - wel of niet in God 'geloven' - vinden we in terug in de samenleving van vandaag. Ze uit zich aan de ene uiterste kant in fundamentalisme, dat is de weigering 'modern' te zijn, en aan de andere kant in een atheïsme, als de weigering iets met religie te maken willen hebben. Beide posities - en ik heb het alleen nog maar over uitersten - komen voort uit de moderne positie van de mens die iets van God of religie moet vinden. Fundamentalisten zijn daarin zeer modern. Ze dwingen een situatie af waarin God de Drager is van de werkelijkheid, maar kunnen dat alleen omdat ze dat zo wensen. Het is zo gezien niet vreemd dat fundamentalisme bijna altijd politiek wordt. Atheïsten doen hetzelfde, maar dan andersom: ze ontkennen een God en vinden daarin hun identiteit. Ze dwingen een situatie af waarin God niet de Drager van de werkelijkheid is, maar kunnen dat alleen doen omdat ze dat zo wensen. In beide gevallen, die van de fundamentalist en van de atheïst, is er eerst de mens die vervolgens iets over God vindt. Atheïsten weten heel precies waar ze niet in geloven. Gelovigen weten vaak niet zo precies waarom ze geloven.

De verontrusting van de Bijbel

Gelovigen van vandaag onttrekken zich niet aan de positionering die eigen is aan moderniteit. Gelovigen van vandaag zijn moderne mensen. Ze bevinden zich al tegenover een God, Die ze liefhebben. Het verbaast mij eerlijk gezegd altijd een beetje, als mensen zo gemakkelijk verklaren: 'de Bijbel geeft mij troost' of 'De Bijbel biedt rust', om de eenvoudige reden dat er

erg veel in de Bijbel staat dat bijzonder verontrustend is. Lezen ze daar overheen? Of zetten ze de citaten eenvoudig naar hun hand? In de Bijbel staan troostende en hoopvolle verzen, maar, wees eerlijk: die delven het onderspit tegen al het geweld dat we tegenkomen bij de Profeten en de Psalmen.

Of neem het Nieuwe Testament, waar Jezus zegt: 'Denk niet dat Ik gekomen ben om op aarde vrede te brengen. Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard. Want Ik kom een wig drijven tussen een man en zijn vader, tussen een dochter en haar moeder en tussen een schoondochter en haar schoonmoeder; de vijanden van de mensen zijn hun eigen huisgenoten.' (Mattheüs 10:34-36). Wel, dat horen we nu nooit op een partijcongres van een zichzelf Christelijk noemende politieke partij.

Ik vertrouw ook geleerde theologen niet, die er als de kippen bijzijn om ons te zeggen dat er 'eigenlijk iets anders staat', of die een ingewikkelde redenering, of erger nog, een 'historisch argument', aanvoeren om de angel uit zulke verzen te verwijderen.

Zou het niet zo kunnen zijn dat de betekenis van religie zich schuilhoudt, niet in de troost en de rust, maar precies in deze verontrusting? Moeten we deze verontrusting, de verstandverbijstering die onlosmakelijk met de Bijbel verbonden is niet ernstig nemen? Is het niet precies deze verontrusting die de moderne gelovige zorgvuldig uit zijn geloof filtert, kritisch en zelfbewust als hij is?

Een manier om deze verontrusting ernstig te nemen is om religie niet direct als 'geloof' of 'zingeving' te definiëren. Natuurlijk is religie ook geloof, maar er is iets in religie dat zich niet tot geloof laat reduceren. In de Bijbel komen we geen mensen tegen die 'geloven' zoals wij moderne mensen doen. Wij geloven in iets. We weten wat we willen. Het wordt dus onvermijdelijk in de moderniteit dat de mens zoals gezegd zelf zijn positie ten aanzien van God bepaalt. God: daar moet je iets van 'vinden'. Maar staat dat niet op gespannen voet met wat religie is? Als God bestaat, dan is Hij niet afhankelijk van wat wij daar van vinden. Een God Die alleen maar bestaat omdat ik vind dat Hij bestaat is eenvoudigweg geen God. Daarin hebben atheïsten gelijk, want dan is God een uitvinding van mensen, en als dat zo is laten we dan inderdaad volwassen worden en daarmee ophouden. Dan kunnen we ons beter richten op wetenschap of politiek. Maar dat, nogmaals, is niet wat religie is.

Vergelijk het met de dood. Iemand kan gemakkelijk - en in Nederland zonder enig probleem - beweren dat God niet bestaat. Zeggen: 'God, daar heb ik niks mee': dat is geen enkel probleem. Maar kun je ook beweren dat de dood niet bestaat? 'De dood, daar heb ik niks mee; dat is iets voor mensen die daarin geloven' is absurd. De dood is niet van jouw mening of geloof afhankelijk. Nu zou het kunnen zijn, dan met God hetzelfde aan de hand is. Dat God geen object van geloof is.

In de moderniteit wordt God onderworpen aan allerhande eisen die wij aan Hem stellen. Een Nederlandse kerk voerde bijvoorbeeld niet lang geleden

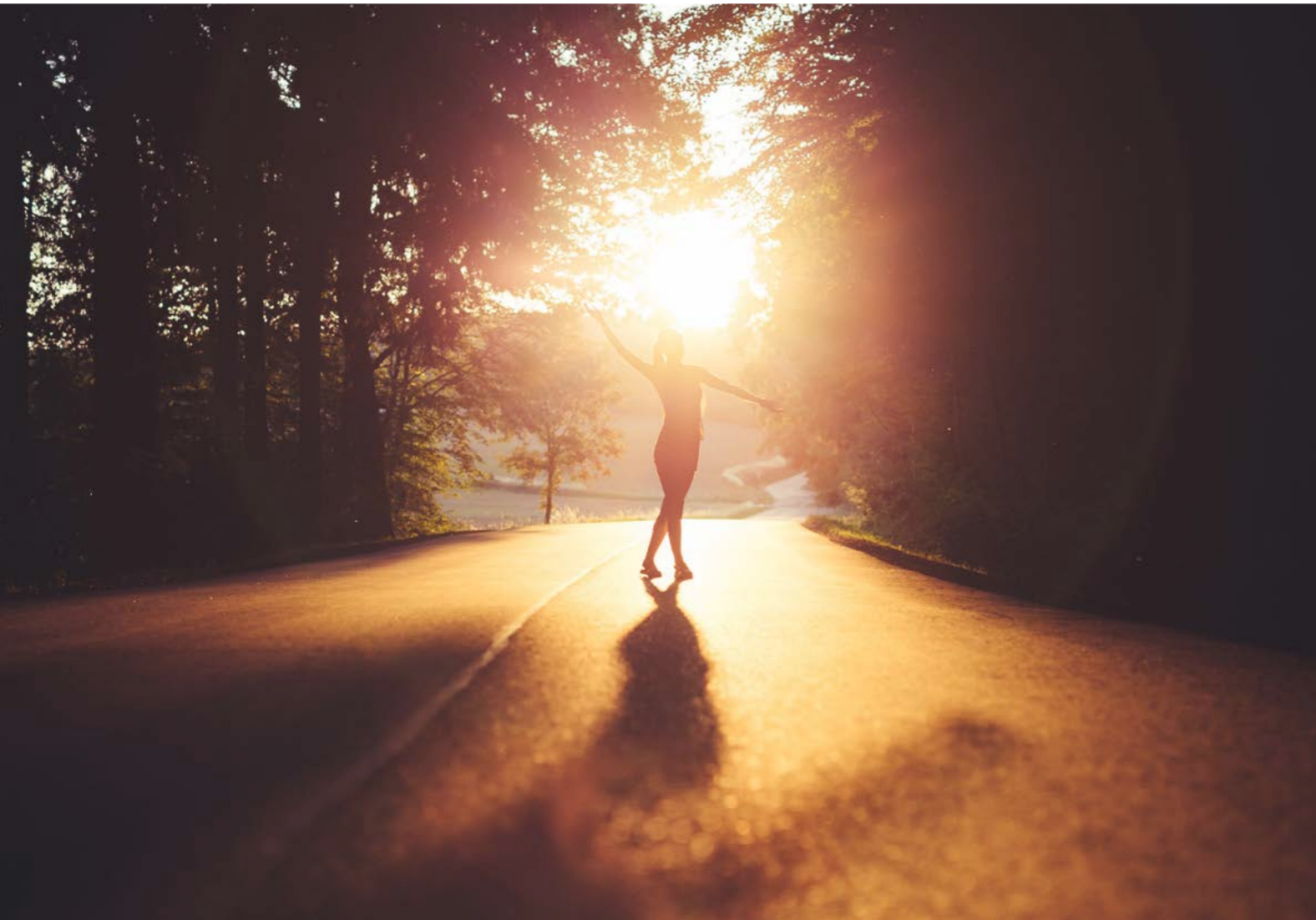
een wervingscampagne waar op posters door het hele land slogans te lezen waren als 'Mijn God kan tegen een grapje' of 'Mijn God is tolerant'. Alsof ze daarmee wilde zeggen: 'Die God van jullie, Die staat me niet aan, Die leidt tot ellende. Maar wij komen met een God, Die voldoet aan de eisen die wij als moderne mensen aan Hem stellen'. Is dat niet de dood van God bij uitstek?

We willen graag dat God ons iets geeft. Dat Hij ons tegemoet komt in onze wensen. We willen daarbij ook graag inspraak bij wat dat dan is. Als je naar mystieke tradities kijkt, dan zie je daar vaak dat de mens dit verlangen niet cultiveert, maar juist doet verstommen. God leent Zich niet voor een reclamecampagne. God heeft niets te bieden. 'Maar waarom zou ik dan nog geloven?' Wel, er is geen goede reden om te geloven. Een reden om te geloven: dat is de dood van God.

Neem Johannes van het Kruis, die in De donkere nacht tegen de monniken die alle inspanningen getroosten om vroom te zijn zegt: 'Hou daarmee op.' 'Wat moeten we dan doen, wat moeten we dan willen?' antwoordden de vromen. De mysticus antwoordt: 'Niets.' Je moet niets willen. Niet willen dat God goed is of dat Hij 'tegen een grapje kan'. Het gaat niet om jou. Het gaat om een totale destructie van al jouw eisen ten aanzien van God.

Religie is dus niet slechts een zelf gekozen leefwijze of een 'geloof in'. Religie is iets anders. Het is altijd al meer dan dat. Wat is dat andere?

Vervolg... //

Hier ben ik

“Zijn vriendelijkheid is ongetwijfeld echt – indien men haar beschouwt als een aangeboren neiging om zijn eigen leven te vullen met de levenshoud van anderen.”

Deze prikkelende zin uit het dagboek van Dag Hammerskjöld wijst op iets dat vaker voorkomt dan we beseffen: vriendelijkheid die leegte maskeert.

Waarmee is het leven gevuld? Is ons leven vol met onze eigen mogelijkheden, ervaringen, geluk en verdriet, inspanningen en beperkingen? Of wordt ons bestaan gevuld door de dramatiek van anderen? Misschien staan we bekend om onze vriendelijkheid en leven we veel met anderen mee. Mensen vertellen ons de pijn en moeite die ze meemaken. Daardoor voelt ons leven rijk en afwis-

selend. Maar het is gevuld met andermans emoties en ervaringen. Voor hulpverleners (en dominees) is dit een bekend gevaar. En, eerlijk is eerlijk, wiens emotionele leven is niet ook vol met Facebook, Instagram, of met Netflixen of het meeleven met Spoorloos? Dat zou zo maar kunnen betekenen dat we vooral bestaan uit surrogaat-emoties in een surrogaatleven.

Er is niets mis met medeleven, maar wel als het een vervanging is voor wat er in je eigen ziel en leven speelt; als je alles over een ander weet maar niets van jezelf

begrijpt. Er is niets mis met ontspanning maar wel als het een vlucht is om je eigen leven niet onder de loep te nemen en uitdagingen uit de weg te gaan. Meeleven via films, Facebook of boeken, kan ons begrip leren voor het echte leed van anderen. Maar het is geen vervanging voor het dragen en uitdragen van ons persoonlijke leven.

Mijn favoriete Bijbelse codewoord hiervoor is: Hineni: Hier ben ik. Dat is de vervoeging van de naam van God Zelf: Ik ben er. Mensen zijn geroepen om een vervoeging van Gods naam, Zijn eigen wezen, te zijn. Om er echt helemaal zelf te zijn. God roept ons tot bestaan. En wij mogen met ons hele leven zeggen: Hier ben ik, een mens door God aan het licht gebracht.

Hineni - Hier ben ik. Het is één van de sleutelzinnen uit de Bijbel - en ook van mijn eigen leven. Dat komt omdat óns 'Hier ben ik' verbonden is met Gods: Ik ben er. In Genesis zegt God: 'Laten We mensen maken naar Ons evenbeeld'. Het is een grondgedachte van de Bijbel: mensen zijn een afschaduw van God zelf. Wil je bij de zin en bestemming van je leven uitkomen, onderzoek dan waar jij, met jouw eigen talenten en beperkingen, een afbeelding van God bent. Waar jouw 'zijn' hangt aan Gods 'zijn'.

Hier ben ik. God zegt het over Zichzelf. *“Daarom, op die dag, zal Mijn volk Mijn naam kennen, beseffen dat Ik het ben Die zegt: ‘Hier ben Ik.’”* (Jesaja 52:6). De naam van God is JHWH - en dat is een vervoeging van het werkwoord zijn. Ik ben er - Ik zal er zijn. Ik ben Wezer - wees er, Ik ben Degene Die er echt is, Die er zijn zal, Hier ben Ik. De Naam van God is niet zomaar een naampje, maar een vorm van Gods actieve aanwezigheid. God is wat God doet. Ons bestaan zelf is een antwoord op Gods roep: 'Wees er!' Dat jij geboren bent, is een rechtstreeks antwoord op God Die zegt: 'Wees er!'

Dit is allemaal geen wetenschap; hoe eitjes en zaadjes en celletjes zich organiseren, dat is een ander verhaal. Maar de Bijbelse manier van spreken zegt iets over zin en bestemming. Niet over natuurwetten, maar over geestelijke wetten. Over dynamieken die ons mens-zijn richting geven.

Hineni - Hier ben ik. Het Hebreeuws is niet triomfantelijk

maar bijna objectief: 'mij - daar'. Niet een ikje dat zich moet poneren, maar een mij dat antwoord geeft op een roep. Deze uitspraak heeft altijd met roeping en zending te maken. Het zijn de woorden van God, maar ook de woorden van de profeten. Mozes zegt het als God zijn naam roept bij het brandende braambos. De tiener Samuel zegt het als God hem roept in het midden van de nacht. Jesaja, ook al een jonge knul, zegt het. De psalmist zingt erover in psalm 40: *“U hebt mijn oren voor U geopend en nu kan ik zeggen: ‘Hier ben ik.’”* En volgens de Hebreeënbrief citeert Jezus deze Psalm over Zichzelf. Toen heb Ik gezegd: *“Hier ben Ik”, want dit staat in de boekrol over Mij geschreven: “Ik ben gekomen, God, om Uw wil te doen.”*

Blijkbaar kunnen we pas echt zeggen: 'Hier ben ik', als onze oren voor God geopend zijn. En dat is niet iets dat we zelf kunnen doen, maar dat God bewerkt, door alles van het leven heen. Daarom zeggen we aan het begin van de kerkdienst in de liturgie, van de kerk waar ik werk:

V(oorganger): Onze Hulp is in de Naam van de Heer

G(emeente): DIE HEMEL EN AARDE GEMAAKT HEEFT

V: Die trouw is tot in eeuwigheid

G: DIE NIET LAAT VAREN HET WERK VAN ZIJN HANDEN

V: Die mensen roept voor Zijn Koninkrijk

G: DIE ONS DOET ANTWOORDEN: 'HIER BEN IK'

Er echt zijn op de manier van God, is minder gemakkelijk dan het op het eerste gezicht lijkt. Wie van ons is helemaal tevoorschijn gekomen? Wie van ons is op zo'n manier aanwezig dat anderen er óók meer kunnen zijn? Maar toch is dit de roep van God: om onze schaduwkanten, onze pijn en ons geluk, onze dromen en onze daden, onze angsten en onze talenten aan het licht te laten komen en mee te nemen in dit levenslange geboorteprocess. Opdat ons 'Hier ben ik' een uitdrukking zal zijn van Gods eigen naam. En wij levende woorden van God voor onze wereld en onze tijd zijn. Dat is de hoge roeping van jou en mij. //

EEN BLIK IN DE TOEKOMST

„Want ik ben ervan overtuigd dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch krachten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, noch hoogte, noch diepte, noch enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde van God in Christus Jezus, onze Heere.“

Romeinen 8:38-39

De toekomst is ook niet meer wat ze geweest is. In de 60-er jaren leek men gedetailleerd te weten, hoe de wereld er in het jaar 2000 uit zou zien. Vandaag de dag werken deze ‘absoluut zekere toekomstvoorspellingen’ onopzettelijk komisch of in ieder geval vreemd. Hoewel de eeuwwisseling al een tijdje geleden is, bestaat er nu nog steeds geen weekendje weg naar de maan en heeft ook niet iedere gezinswoning een kleine kerncentrale in de kelder. Dit is precies hoe de wetenschappers zich de toekomst voorgesteld hadden. Hun modellen lieten echter diverse aspecten buiten beschouwing. Maar dat merkt men - zoals meestal het geval is - pas achteraf.

In hun decemberuitgave van 1953 waagden de makers van *Hobby - Een tijdschrift over techniek* - een blik in de toekomst. Binnen enkele jaren, meenden ze, werd het autoverkeer verregaand geautomatiseerd, door radiostralen bestuurd. Rond het jaar 2000 zou er waarschijnlijk een regelmatig interstellair ruimteschipverbinding met Mars bestaan en op aarde zou men zich spoedig met vliegende schotels voortbewegen.

In een speciale editie voorspelden de *Hobby*-uitgevers in 1968 dat er in het jaar 2000 een gemiddelde arbeidstijd van nog slechts 25 uur per week zou zijn. Vuil en lichamelijk zwaar werk zou er dan waarschijnlijk zo goed als niet meer bestaan. De mensen zouden zich op hun vrijetijdsbesteding kunnen concentreren. Een immunisering tegen alle bekende ziekteverwekkers zou de mens tegen de meeste ziektes beschermen. Op de maan en op Mars zou er dan permanente bewoning zijn. Men zou zich via vliegende auto's voortbewegen en zich met voeding, die grotendeels in chemische fabrieken gemaakt werd, voeden. De landbouw zou in het jaar 2000 van ondergeschikt belang zijn. Oorlogen zouden geheel zonder mensen en zonder het verlies van mensenlevens uitgevochten worden.

De uitgevers van *De wereld van morgen maken we vandaag - Een blik in de toekomst*, uit 1971, bekritiseerden als eersten de futurologen van de 19^e eeuw. Een groot deel van hun voorspellingen hield het bijvoorbeeld voor onmogelijk dat er ooit een voorwerp, dat meer dan lucht woog, zou kunnen vliegen. Zij waren er ook vast van overtuigd, dat men nooit in de positie zou zijn, om een atoom te splitsen. De Amerikaanse schrijver Edward Bellamy had in 1887 geprofeteerd, dat binnenkort alle stoepen overdekt zouden zijn. Bovendien geloofde hij, dat men in de toekomst niet

meer boodschappen hoefde te doen, omdat alles per buizenpost thuis zou worden gestuurd. In tegenstelling tot deze misopvattingen van de 19^e eeuw, meenden de auteurs in 1971 betrouwbare uitspraken over het jaar 2000 te kunnen maken. Zij stelden zich een kogelronde keuken in de stijl van het heelal voor, beschreven hoe men tanden, handen en levers in speciale laboratoria zou kweken en kunstmatige harten via een miniatuur kerncentrale seriematig getransplanteerd zouden worden. Meer dan een miljoen verschillende wetenschappelijke tijdschriften zouden dan regelmatig verschijnen. En 15 miljard mensen zouden in het jaar 2000 op de aarde een plekje vinden.

Eigenlijk is het best grappig, om deze oude toekomstvoorspellingen te lezen. Ondanks dat de wereld er nu niet zo uitziet, zoals men zich toen voorstelde, verraden deze studies minstens, hoe men toen over de toekomst droomde of ervoor vreesde. Huidige trendstudies en toekomstmodellen zouden over 50 of 100 jaar waarschijnlijk ook belachelijk lijken, omdat zij belangrijke ontwikkelingen of uitvindingen natuurlijk niet kunnen voorzien. Dat moet ons rustig maken. Veel dingen waar wij nu bang voor zijn, zullen nooit gebeuren - en veel dingen waarop wij hopen, zullen ook niet gebeuren. Daarvoor in de plaats zullen waarschijnlijk rampen plaatsvinden, waarvan wij nu nog geen idee hebben. En veel, nu nog ondenkbare, uitvindingen zullen ons leven dan grondig veranderd hebben.

Voor christenen is dit om twee redenen belangrijk. Ten eerste moet men ‘wetenschappelijk betrouwbare’ toekomstverwachtingen niet met de absolute waarheid of met de Bijbelse profetie verwisselen. Daar, waar mensen zich met hun systematisch begrensde toekomstkennis vaak vergissen, staat God erboven met Zijn beloften. Datgene, wat Hij voor jaarduizenden aan Zijn dienaren meegedeeld heeft, zal Hij houden, zoals de talrijke al in vervulling gegane beloften ons duidelijk maken. Hij zal eens een eind aan deze wereld maken en voor iedereen die Hem vertrouwd, een leven op een volkomen, geheel nieuwe aarde mogelijk maken. Ten tweede moeten christenen zich door steeds weer veranderende toekomstvoorspellingen niet tot verwoestende zorgen laten verleiden. In plaats daarvan moeten ze des te meer op God vertrouwen, Die Zijn kinderen zal bijstaan - om het even hoe die wereld van morgen er daadwerkelijk zal uitzien.

“De toekomst is iets, wat de meeste mensen pas waarderen, wanneer het verleden is geworden.” W.S. Maugham //

DE ONTVANGER

Een man in de stad zag dat rabbi Sussja zeer arm was en legde elke dag in het bedehuis een stuk van twintig schellingen in het etui van zijn tefillin, opdat hij zich en de zijnen in leven zou kunnen houden. Sindsdien nam de welstand van de man toe van keer tot keer. Hoe meer hij bezat, des te meer gaf hij aan Sussja en hoe meer hij hem gaf, des te meer bezat hij.

Eens herinnerde hij zich echter dat Sussja een leerling was van de grote maggid en kwam hem in de zin: als de gave aan de leerling al zo veelvoudig beloond wordt, wat een rijkdom zou dan over hem komen als hij de meester zelf begiftigen zou. Dus reisde hij naar Mezritz en bracht rabbi Baer met vele verzoeken ertoe een aanzienlijke gift van hem aan te nemen. Van dat ogenblik af verdween zijn welstand meer en meer tot alle winst van de gezegende tijd weg was. Toen kwam hij in zijn droefenis bij rabbi Sussja, vertelde hem alles en vroeg aan hem wat dit nu was: hij had hem immers zelf gezegd dat de meester onmetelijk veel groter was dan hij.

Sussja antwoordde hem: "Kijk, zolang je gaf en er niet naar keek aan wie je gaf, of het nu Sussja was of een ander, zo lang gaf ook God aan jou en keek niet wie je was. Maar toen je een edele en uitgezochte ontvanger begon op te zoeken, toen deed God hetzelfde." //

De filosoof Martin Buber (1878-1965) heeft verhalen uit de Chassidische wereld bijeen gebracht en gebundeld.

Vanaf 1750 maakte deze religieuze basisbeweging de joodse mystiek toegankelijk voor het gewone volk, aanvankelijk in Oost-Europa, maar uiteindelijk voor de hele joodse wereld. De verhalen getuigen van een diepe menselijkheid en waren bedoeld de arme, ongeletterde, maar spiritueel ontvankelijke Joden een hart onder de riem te steken en ze een leven te laten leiden vol innerlijk vuur en ware vreugde.

Martin Buber is ook bekend geworden door zijn dialogische filosofie. Buber heeft een enorme invloed uitgeoefend op het denken van met name christelijke denkers en theologen. Ook ijverde hij onvermoeibaar voor een vreedzaam samenleven van Joden en Arabieren en voor een binationale oplossing. Hij ontving voor zijn verdiensten onder andere de Goethe-prijs en de Erasmusprijs.

Colofon

ALGEMEEN

Vitaal Christendom is een periodieke uitgave van de Gemeente Gods in Nederland en wordt eveneens in het Duits uitgegeven. De grondslag voor dit blad is de Bijbel, het onfeilbare, geïnspireerde Woord van God. De Bijbel spreekt met absoluut gezag, zowel over het heil alsook waar zij spreekt over de geschiedenis, de kosmos en de natuur. Deze grondslag wordt in dit blad onverkort gehandhaafd.

EINDVERANTWOORDELIJKE

Dhr. B. Hage
berthage@gemeentegods.com

ONTWERP EN DRUK

Gemeente Gods Nederland

REACTIES EN INZENDINGEN

Reacties en inzendingen kunt u naar de onderstaande adressen versturen:

info@gemeentegods.com

Dhr. D.A.H. Rovers
Spoorzoeker 138
6466 MC Kerkrade (NL)

De redactie behoudt zich het recht voor zonder opgaaf van redenen inzendingen in te korten of niet te plaatsen.

ABONNEMENTEN

Vitaal Christendom wordt gratis uitgegeven. Abonnementen kunnen op elk gewenst moment ingaan en worden automatisch verlengd. Geïnteresseerden kunnen zich schriftelijk aanmelden bij de redactie of via de website www.gemeentegods.com

VRIJWILLIGE BIJDAGEN

Rabobank 15.17.82.725
t.n.v. Gemeente Gods Nederland, Landgraaf

IBAN: NL55 RABO 0151 7827 25
BIC: RABONL2U

De Gemeente Gods is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

INTERNET

Vitaal Christendom kunt u ook downloaden van de volgende website: www.gemeentegods.com

BRONVERMELDING ARTIKELN

niet van toepassing

www.gemeentegods.com

Contact gegevens

GEMEENTE GODS LANDGRAAF

Bernadettelaan 78a
6374 BG LANDGRAAF
+31 (0)45 - 531 5755